# Conclusies van de Advocaat-Generaal

K. ROEMER

28 januari 1964

*Vertaald uit het Duits*

*Mijnheer de President, mijne heren Rechters,*

Eiseres in het onderhavige geding is een Franse vennootschap met beperkte aansprakelijkheid welke in hoofdzaak gevormd wordt door groothandelaren in kolen. Zij heeft ten doel „toutes les opérations se rapportant à la manutention, l'entreposage, le transport, le commerce des combustibles solides et autres matières pondéreuses dans les régions desservies par le Rhin-Amont et les régions limitrophes et notamment l'exploitation des chantiers du Port de Kehl" (Artikel 2 harer statuten). Sinds de oprichting van de O.K.U. („Oberrheinische Kohlenunion, Bettag, Puton & Co., Mannheim") in het jaar 1947 nam verzoekster in deze vennootschap deel en zij klaagt nu over het feit, dat de Hoge Autoriteit bij haar beschikking 8-63 van 30 april 1963 (Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen van 11 mei 1963) de ontheffing van de verbodsbepaling inzake de deelneming aan de O.K.U. heeft ingetrokken.

Het verloop der gebeurtenissen welke tot deze beschikking hebben geleid, werd in dit geding uitvoerig weergegeven. Niettemin moet ik voor een goed begrip van de beoordeling rechtens hierop thans nog in het kort terugkomen.

Bij de aanvang van de gemeenschappelijke markt was de O.K.U. een verkooporganisatie voor de gemeenschappelijke doorverkoop naar Zuid-Duitsland van kolen uit de bekkens Aken, Roergebied, Saargebied en Lotharingen. De overeenkomst waarop zij berustte werd tijdig ingevolge beschikking 37-53 van de Hoge Autoriteit ter goedkeuring krachtens artikel 65 van het E.G.K.S.-Verdrag en paragraaf 12 van de Overeenkomst met betrekking tot de overgangsbepalingen voorgelegd, met het gevolg dat zij voorlopig van kracht bleef. Daar de Hoge Autoriteit van oordeel was dat de O.K.U. in haar oorspronkelijke vorm met het Verdrag onverenigbaar was, vonden onderhandelingen plaats met het doel tot een gewijzigde opzet te geraken. Dit heeft ertoe geleid dat de verkooporganisatie O.K.U. een organisatie

werd voor de gemeenschappelijke *aankoop* van brandstoffen bij de mijnbouwondernemingen van de bekkens Aken, Roergebied, Saargebied en Lotharingen met het oog op de doorverkoop naar Zuid-Duitsland. Deze afspraak werd door de Hoge Autoriteit bij beschikking 19-57 van 26 juli 1957 (Publikatieblad, blz. 352) goedgekeurd met bepaling dat de geldigheid daarvan tot 31 maart 1959 zou duren. Voor de deelneming van de in de Sorema verenigde Franse groothandelaren aan de O.K.U. werd bij dezelfde beschikking een op 31 maart 1958 eindigende overgangstermijn vastgesteld.

Dienovereenkomstig moet dan ook in het vervolg steeds onderscheid worden gemaakt tussen de goedkeuring van het optreden van de O.K.U. als zodanig en goedkeuring van de — rechtstreekse of indirecte — deelneming van Franse groothandelaren aan de O.K.U.

Voor laatstgenoemden werd de oorspronkelijke overgangstermijn bij beschikking 4-58 van 2 april 1958 (Publikatieblad, blz. 169) verlengd tot 31 juli 1958, doch een verdere verlenging werd bij schrijven van 15 juli 1958 (Publikatieblad, blz. 286) geweigerd, zodat na 31 juli 1958 de Franse groothandelaren in kolen niet meer rechtstreeks aan de O.K.U. konden deelnemen.

De Hoge Autoriteit heeft bij beschikking 23-59 van 25 maart 1959 (Publikatieblad, blz. 420) de werkzaamheid van de O.K.U. nogmaals voor twee maanden goedgekeurd. Bij beschikking 31-59 van 27 mei 1959 (Publikatieblad, blz. 697) werd deze toestemming verlengd tot 31 maart 1962 en bij beschikking 3-62 van 28 maart 1962 (Publikatieblad, blz. 873) werd zij ten slotte verlengd tot 31 maart 1967.

Wat de Franse groothandelaren aangaat, heeft de Hoge Autoriteit in de beschikking 31-59 slechts de collectieve deelneming van de Sorema aan de O.K.U. toegelaten. Deze toelating liep op 31 maart 1960 af. Zij werd in beschikking 12-60 van 18 mei 1960 (Publikatieblad, blz. 813) verlengd tot 31 maart 1962 en andermaal verlengd in de beschikking 3-62, doch ditmaal zonder dat een bepaalde termijn werd vastgesteld. Dit laatste behoorde bij een bijzondere beschikking gedaan te worden en geschiedde bij de beschikking 8-63 van 30 april 1963, krachtens welke de geldigheidsduur van de toestemming tot deelneming aan de O.K.U. op 30 juni 1963 afliep.

Tot zover de voorgeschiedenis van het geding en de geschiedenis van de O.K.U.

Verzoekster tracht nu uit de reeks der hierboven vermelde beschikkingen de laatstgenoemde te bestrijden en de nietigverklaring daarvan te verkrijgen; zij beroept zich daartoe op de middelen: schending van wezenlijke vormvoorschriften, schending van het Verdrag en détournement de pouvoir. Zij draagt met name de volgende argumenten voor:

- Sorema is geen verkoopmaatschappij in de zin van het Verdrag en valt derhalve niet onder artikel 65;
- de bestreden beschikking 8-63 is een beschikking tot intrekking van een ontheffing in de zin van artikel 65, paragraaf 2, lid 4, doch zij beantwoordt niet aan de in die bepaling voor intrekking voorziene voorwaarden;
- de Hoge Autoriteit beroept zich in haar intrekkingsbeschikking op een niet vooraf vastgestelde voorwaarde;
- de Hoge Autoriteit heeft verzuimd om alvorens de intrekking uit te spreken, de geldigheidsduur te bepalen van de bij beschikking 3-62 gegeven goedkeuring;
- de Hoge Autoriteit heeft in de beschikking 8-63 niet gemotiveerd in hoeverre de deelneming van de Sorema aan de O.K.U. tot een vervalsing van de concurrentie zou leiden; zodanige vervalsing valt ook niet te bewijzen.

Wij hebben dus te onderzoeken of deze grieven deugdelijk zijn en tot nietigverklaring van beschikking 8-63 kunnen leiden.

## Beoordeling rechtens

I – *DE ONTVANKELIJKHEID VAN HET BEROEP*

Met betrekking tot de ontvankelijkheid doet zich in de eerste plaats een probleem voor in verband met de opmerking van verzoekster dat zij niet onder artikel 65 van het Verdrag valt, daar zij niet als een verkoopmaatschappij beschouwd kan worden.

De Hoge Autoriteit grijpt dit argument aan om te betogen dat, indien verzoekster inderdaad niet de hoedanigheid van onderneming bezit, het beroep als niet-ontvankelijk dient te worden afgewezen.

Inderdaad komt krachtens artikel 33 van het Verdrag het beroepsrecht, behalve aan de Lid-Staten en de Raad slechts aan de ondernemingen en de verenigingen van ondernemingen toe. Het begrip onderneming wordt in artikel 80 van het Verdrag omschreven: het zijn zij die zich met de produktie van kolen en staal bezighouden, dan wel – voor wat de toepassing van de artikelen 65 en 66 betreft – hun bedrijf maken van de distributie, anders dan in de vorm van verkoop voor huishoudelijk verbruik of aan het ambacht.

Wanneer het echter juist is, gelijk verzoekster beweert, dat zij niettegenstaande de in artikel 2 harer statuten ter omschrijving van het doel der vennootschap gekozen bewoordingen *in feite* zich niet met de afzet van produkten bezighoudt, dan is zij ook geen onderneming in de zin van het Verdrag en dus ook niet in die hoedanigheid tot het instellen van beroep gerechtigd.

Hiermede rijst de vraag of haar pogingen om niettemin de ontvankelijkheid van het beroep te motiveren, kunnen slagen. Zij voert hiertoe twee argumenten aan:

– ten eerste: voor het beroepsrecht is beslissend dat de Hoge Autoriteit een persoon als onderneming kwalificeert, ook al zou zulks niet met de werkelijkheid overeenstemmen;

– ten tweede: Sorema kan worden beschouwd als een vereniging van ondernemingen.

a) Met het eerste argument kan ik mij niet verenigen. Het vindt in de bewoordingen van het Verdrag, die kennelijk uitgaan van het *objectief* criterium der uitgeoefende bedrijvigheid, geen steun. Mijns inziens bestaat er geen aanleiding deze stelling te aanvaarden ten behoeve van de rechtsbescherming van niet aan het Verdrag onderworpen ondernemingen welke de Hoge Autoriteit – met overschrijding van haar bevoegdheden – in een beschikking als zodanig zou kunnen

kwalificeren, een geval hetwelk overigens meer van theoretische dan van praktische aard is. Ook zonder de bevoegdheid tot het instellen van een beroep tot nietigverklaring zijn de belangen van zodanige betrokkenen – gelijk de Hoge Autoriteit heeft aangetoond – voldoende beschermd. Zouden zij een actie tot nietigverklaring aanhangig maken, dan zou de Hoge Autoriteit uit een arrest waarbij de niet-ontvankelijkheid van het beroep wegens het ontbreken van de hoedanigheid van onderneming werd uitgesproken, de in artikel 34 van het Verdrag bedoelde consequenties moeten trekken en haar beschikking met inachtneming van de grenzen harer bevoegdheden moeten wijzigen. Bovendien kan iedere betrokkene op grond van artikel 40 van het Verdrag een actie tot schadevergoeding instellen, dan wel aan de nationale rechter een uitspraak verzoeken welke zou kunnen leiden tot een verzoek aan het Hof om een prejudiciële beslissing in de zin van artikel 41 van het E.G.K.S.-Verdrag.

b) Daarentegen verdient het overweging het beroep ontvankelijk te achten in verband met de aan de Sorema toekomende hoedanigheid van vereniging daar zij, gelijk wij zagen, in hoofdzaak bestaat uit groothandelaren in kolen, dat wil zeggen ondernemingen in de zin van de artikelen 80 en 65 van het Verdrag.

Het Verdrag omschrijft niet nader welke groeperingen als een vereniging van ondernemingen beschouwd kunnen worden. Gezien echter de in het Verdrag aan de verenigingen toegekende functies (artikel 48 – raadpleging van de Hoge Autoriteit, het doen van suggesties aan de instellingen der Gemeenschap, behartiging van de belangen der E.G.K.S.-ondernemingen in het algemeen) moet worden aangenomen dat het Verdrag uitgaat van het verenigingsbegrip gelijk dit reeds lang in het economisch recht der Lid-Staten bekend is. Op dit punt citeer ik Huber, Wirtschaftsverwaltungsrecht, 1953, die in deel I op blz. 234 het begrip van de vereniging van ondernemingen als volgt omschrijft:

> „Ein Wirtschaftsverband ist eine Vereinigung von Unternehmern (und Unternehmen) des gleichen fachlichen Wirtschaftszweiges, die die gemeinsamen wirtschaftlichen Interessen ihrer Mitglieder fördert und insbesondere gegenüber der Öffentlichkeit, gegenüber den staatlichen Regierungs-, Verwaltungs- und Gesetzgebungsorganen und gegenüber anderen Wirtschaftszweigen vertritt."

Tot een soortgelijke definitie leiden ook de beschouwingen van Reuter „La Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier", blz. 111, zowel als die vervat in „La Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier par un groupe d'étude de l'Institut des Relations internationales", blz. 34.

Dat Sorema ook zodanige werkzaamheden kan uitoefenen, volgt duidelijk uit artikel 2, 2e lid, harer statuten, waar het heet: „Elle peut assurer directement ou indirectement le contrôle ou la gérance de tout organisme, association ou part d'intétêts concourant à la réalisation de l'objet précité".

In het onderhavige geval trad zij kennelijk op ter waarneming van de bij haar aangesloten groothandelaren in kolen ten einde voor hen het verlies te vermijden van bepaalde voordelen, welke de deelneming aan een machtige inkoop- en vervoerorganisatie met zich brengt.

Het hiertegen door de Hoge Autoriteit aangevoerde argument dat Sorema blijkens haar statuten een vennootschap is met winstgevend doel, kan er evenwel niet toe leiden haar de hoedanigheid van vereniging te ontzeggen, want nergens wordt bepaald dat een vereniging naast het behartigen van de algemene economische belangen harer leden niet ook zelf een economische bedrijvigheid zou mogen uitoefenen.

Ik ben dan ook geneigd aan te nemen dat de feitelijke uitoefening van een verenigingsfunctie door Sorema in overeenstemming met haar statuten, voldoende grondslag vormt voor het instellen van beroep; de vordering moet derhalve ontvankelijk worden geacht.

II – *TEN PRINCIPALE*

1. Alvorens de gegrondheid der voorgedragen grieven ten principale te onderzoeken, komt het mij noodzakelijk voor duidelijk te omschrijven hetgeen alleen voorwerp van de bestreden beschikking en mitsdien voorwerp van het geding is. Zulks met name met het oog op de bij pleidooi uitvoerig besproken vraag of Sorema's lidmaatschap

van de O.K.U. door artikel 65 wordt beheerst en, als zijnde van concurrentiebeperkende aard, goedkeuring behoeft, welke vraag, naar verzoekster meent, zowel uit het oogpunt van onvoldoende motivering als van Verdragsschending zou moeten worden onderzocht.

Hiertoe is het nodig nogmaals een blik te werpen op de reeks eerder genoemde beschikkingen, zulks om vast te kunnen stellen hoe deze zich in het algemeen ten aanzien van de opgeworpen vraag uitspreken.

In de motivering van beschikking 19-57 (Publikatieblad, blz. 352) – de eerste O.K.U.-beschikking dus – komen de volgende gedeelten voor die ik gezien hun belang hier woordelijk moge citeren:

„Overwegende, dat evenwel ook deze nieuwe overeenkomsten (bedoeld worden de overeenkomsten met betrekking tot de oprichting en de taak der O.K.U.) krachtens artikel 80 van het Verdrag overeenkomstig de voorschriften van artikel 65 van het Verdrag dienen te worden beoordeeld, daar zij gericht zijn op de gemeenschappelijke aankoop door groothandelaren."

.....

„Overwegende, dat de gemeenschappelijke aankoop aan de aangesloten groothandelaren een aanzienlijke invloed op de markt verschaft, welke op zijn beurt de mogelijkheid opent tot het toepassen van praktijken, welke strijdig zijn met de bepalingen van artikel 4, b of d, van het Verdrag, in het bijzonder met het verbod tot discriminatie en de verdeling of uitbuiting van de markt."

De geciteerde passages gelden beide zowel voor de Duitse als voor de Franse bij de O.K.U. aangesloten groothandelaren in kolen; hieruit blijkt duidelijk dat de Hoge Autoriteit de concentratie krachtens artikel 65 moet beoordelen en voorts dat zij tot het oordeel gekomen was dat bedoelde concentratie *goedkeuring behoeft.*

Het blijkt niet dat deze principiële beoordeling wijziging onderging toen Sorema in plaats van de Franse groothandelaren tot de O.K.U. toetrad (beschikking 31-59) en dat dus – gelijk verzoekster meent – op dat tijdstip een caesuur zou kunnen worden waargenomen in de beoordeling van de deelnemingsverhoudingen. Het lidmaatschap van Sorema – hetwelk eveneens krachtens artikel 65 werd goedgekeurd –

betekende immers niets anders dan dat de Franse groothandelaren, die tot dusver afzonderlijk aan de besluitvorming van de O.K.U. konden medewerken (in werkelijkheid echter, gelijk wij zagen, steeds door Sorema vertegenwoordigd werden), in het vervolg in elk geval gemeenschappelijk optraden. Daarom werd de beschikking 31-59 uitdrukkelijk als een verlenging van beschikking 19-57 aangeduid en stelt zij vast dat Sorema de belangen van de Franse handelaren in de O.K.U. waarneemt.

Ook uit de latere beschikkingen van de Hoge Autoriteit blijkt niet van een wijziging rechtens bij de behandeling van Sorema. Wanneer in beschikking 12-60 de deelneming van Sorema aan de O.K.U. werd *goedgekeurd,* dan kan dit slechts betekenen dat een goedkeuring in de zin van artikel 65 van het Verdrag werd gegeven. Overigens blijkt uit de motivering van beschikking 12-60 dat de Hoge Autoriteit geen principieel onderscheid maakt tussen de deelneming van afzonderlijke Franse handelaren aan de O.K.U. en hun collectieve vertegenwoordiging door Sorema, want zij gewaagt uitdrukkelijk van de *band tussen de Oberrheinische Kohlenunion* en de tot Sorema behorende Franse *handelaren.*

Ten slotte wijkt ook de laatste der ontheffingsbeschikkingen (3-62) niet van dit standpunt af, gelijk bij voorbeeld blijkt uit de weergave van het verzoek van Sorema, in welks motivering gewezen wordt op het nut van de samenwerking met de O.K.U., gezien de *in scherpte toenemende concurrentiestrijd* en de *noodzaak van een juiste kennis van de markt.* Het feit dat de Hoge Autoriteit juist dit deel van het verzoek in de motivering harer beschikking opnam, doet ons zien onder welke aspecten zij met name de deelneming van Sorema meende te moeten beoordelen.

Het staat derhalve vast, dat de Hoge Autoriteit onveranderd in alle ontheffingsbeschikkingen de band tussen Sorema en O.K.U. naar artikel 65 van het Verdrag behandelde en die krachtens genoemd artikel aan de goedkeuring onderworpen achtte.

Deze juridische beoordeling werd in geen geval bestreden. Zij zou – daar een indirecte bestrijding van vroegere *individuele* beschik-

kingen met behulp van de exceptie van onwettigheid niet mogelijk is – in het kader van het onderhavige geding slechts dan tot voorwerp van het debat gemaakt kunnen worden wanneer in de thans bestreden beschikking 8-63 de hierboven weergegeven beoordeling van de concentratie opnieuw aan de orde was gekomen of bevestigd was.

Dit is echter kennelijk niet het geval. Gelijk duidelijk uit de korte inhoud van beschikking 8-63 blijkt, wordt daarmede uitsluitend beoogd het tijdstip vast te stellen waarop de goedkeuring van de deelneming van Sorema aan de O.K.U. afloopt en zodoende de hierboven geschetste ontwikkeling af te sluiten. Uit geen enkel woord van de bepalingen of de motivering dezer beschikking valt af te leiden dat de Hoge Autoriteit de vraag of goedkeuring vereist was andermaal tot voorwerp zou hebben willen maken van overweging, onderzoek of van vaststellingen. Zij gaat veeleer van het vereiste der goedkeuring uit als van een definitief onderzochte voorwaarde en bouwt daarop de bestreden beschikking.

Voor dit geding is slechts van belang de vraag, of de vaststelling van de geldigheidsduur van de vroeger verleende goedkeuring gebreken vertoont en alle argumenten die op deze vraag geen betrekking hebben kunnen dan ook als irrelevant buiten beschouwing blijven.

2. Na deze noodzakelijke afgrenzing van het werkelijke geschilpunt ga ik thans over tot de weinige nog overgebleven grieven.

*a*) Verzoekster betoogt dat beschikking 8-63 een intrekkingsbeschikking is welke de regels van artikel 65, paragraaf 2, lid 4, miskent. Zij verwijst daarmede naar deze bepaling krachtens welke de Hoge Autoriteit de ontheffing van het kartelverbod kan intrekken, „indien zij van oordeel is, dat als gevolg van een verandering in de omstandigheden de overeenkomst niet meer beantwoordt aan de hierboven gestelde voorwaarden, of dat de werkelijke gevolgen van deze overeenkomst of van haar toepassing strijdig zijn met de voorwaarden, welke voor het verlenen van de ontheffing vereist zijn". Naar het oordeel van verzoekster mocht tot intrekking slechts worden overgegaan indien een verandering in de omstandigheden, opgetreden sedert de dagtekening van de beschikking 3-62, had kunnen worden aangetoond.

De Hoge Autoriteit daarentegen verdedigt het standpunt dat zij niet van de in artikel 65 geregelde mogelijkheden tot intrekking gebruik heeft gemaakt, doch dat zij in de beschikking 8-63 slechts het van de aanvang of noodzakelijk geoordeelde einde van een overgangsmaatregel heeft bepaald.

Het komt mij voor dat deze verklaring in overeenstemming is zowel met de tekst van beschikking 8-63, waarin nergens van een herroeping wordt gesproken, als ook met de gehele ontwikkeling der ontheffingsbeschikkingen.

Alle beschikkingen betreffende de goedkeuring van de — directe of indirecte — deelneming van Franse groothandelaren aan de O.K.U. werden steeds uitdrukkelijk als aan termijnen gebonden overgangsmaatregelen aangeduid: de beschikkingen 19-57 en 4-58 voor de afzonderlijke deelneming van Franse groothandelaren en de beschikkingen 31-59 en 12-60 voor de deelneming van Sorema. Wanneer de laatste ontheffingsbeschikking 3-62 van een tijdelijke beperking in de zin van de vaststelling van een bepaalde termijn afziet, dan geschiedde dit niet om het gebruik te doorbreken of tot uitdrukking te brengen, dat het van de aanvang af noodzakelijk geachte doel der overgangsregeling niet meer zou gelden. Ook hier werd duidelijk de toelating van de Sorema bij wijze van transitoire regeling toegestaan, doch een termijnstelling bleef achterwege daar de bepaling van die termijn afhankelijk was van toekomstige, tijdelijk niet te fixeren gebeurtenissen n.l. — naar uit de motivering blijkt — de opstelling van een nieuwe handelsregeling voor het Roergebied. Toen deze regeling eenmaal vaststond (zij werd op 11 februari 1963 door de beide verkoopkantoren „Präsident" en „Geitling" besloten en door de Hoge Autoriteit op 20 maart 1963 goedgekeurd), werd kort daarop, op 30 april 1963, de bestreden beschikking 8-63 gegeven.

In werkelijkheid vormt de beschikking 8-63 dan ook niet de intrekking van een ontheffing van het kartelverbod, doch een reeds in beschikking 3-62 voorziene noodzakelijke *aanvulling van deze beschikking in tijdelijk opzicht,* waarvoor de regels van artikel 65, paragraaf 2, lid 4, niet gelden.

*b*) Wanneer dit echter zo is en dus van een intrekking geen sprake was, kan het andere argument van verzoekster n.l. dat beschikking 8-63 niet met een vooraf vastgelegde *voorwaarde* gemotiveerd werd, niet slagen. Hoogstens dient de vraag te worden gesteld of de aanvullingsbeschikking 8-63 inderdaad binnen het kader van beschikking 3-62 bleef. Dit is mijns inziens het geval.

Gelijk de Hoge Autoriteit terecht betoogt, dienden alle beschikkingen betreffende de goedkeuring van de deelneming der Franse handelaren aan de O.K.U. een en dezelfde overweging, zij het ook dat haar strekking op dit punt wellicht niet altijd bijzonder gelukkig en volstrekt rechtlijnig tot uitdrukking kwam. Volgens de fundamentele ontheffingsbeschikking 19-57 kon ter vermijding van een te vergaande beperking van de concurrentie en in het belang van de inachtneming van het discriminatieverbod aan de O.K.U. slechts deelnemen hij, die rechtstreeks bij de kolenmijnondernemingen kon betrekken en kolen in Zuid-Duitsland afzette. Dit blijkt duidelijk uit de motivering en uit artikel 1 van de beschikking. Daar de Franse groothandelaren op grond van de vroegere verkooporganisatie de toelatingsvoorwaarden niet konden vervullen, hadden zij strikt genomen de voordelen van de inkoop- en vervoerorganisatie O.K.U. niet mogen genieten. Niettemin werden zij, om deze onbillijkheid te vermijden, in strijd met de in de beschikkingen neergelegde voorwaarden bij wijze van uitzondering tot de O.K.U. toegelaten, doch slechts voor een overgangsperiode gedurende welke zij gelegenheid hadden aan de gewone toelatingsvoorwaarden te voldoen. Geen enkele van de daarop volgende beschikkingen, ook niet die met betrekking tot de deelneming van de Sorema, week van deze essentiële voorwaarden af zoals blijkt uit de in de beschikkingen 31-59 en 3-62 steeds weerkerende verwijzing naar de artikelen 1 tot 9 van beschikking 19-57. Slechts werd in de loop van de tijd deze overgangstoestand om verschillende redenen (het van kracht worden van het Verdrag inzake het Saargebied, de ontwikkeling van de verhoudingen op de markt, enz.) steeds weer verlengd totdat uiteindelijk in de beschikking 3-62 werd vastgesteld dat de vroeger bestaande belemmeringen voor de rechtstreekse toetreding van de Franse handelaren tot de verkoopkantoren voor Roerkolen in de loop van het jaar 1961 waren weggevallen, hetgeen in dit geding door verzoekster werd bevestigd. Kennelijk wilde men hiermede tot uit-

drukking brengen dat er voor het handhaven van de overgangsregeling geen andere redenen meer in aanmerking kwamen dan de toelatingsvoorwaarden voor groothandelaren in het Roergebied. Wanneer de Hoge Autoriteit echter – wellicht uit een overmaat van zorgvuldigheid – meende nog een nadere overgangstermijn te kunnen toestaan, dan deed zij zulks daar bedoelde toelatingsvoorwaarden voor het Roergebied slechts een *overgangsregeling* vormden die van kracht zouden blijven tot de definitieve handelsregeling. Toen deze besloten en goedgekeurd werd en bleek dat zij met de sinds april 1961 bestaande overgangsregeling identiek was, daar zij van de Franse handelaren voor de doorverkoop op de gemeenschappelijke markt slechts de afname van 2500 ton verlangde, heeft de Hoge Autoriteit ten slotte de consequenties getrokken die blijkens de motivering van beschikking 3-62 onvermijdelijk schenen en de beëindiging voorgeschreven van de bij wijze van overgangsmaatregel toegestane *collectieve* deelneming van Sorema aan de O.K.U.

In de beschikking 8-63 hield men zich derhalve nauwkeurig aan die overwegingen van beschikking 3-62 welke voor de toekenning van een overgangsperiode als beslissend werden aangeduid. Er kan daarom geen sprake zijn van een beroep op een niet van tevoren voor de beëindiging van de ontheffingsbeschikking vastgelegde voorwaarde.

c) Te behandelen blijft nog het argument dat de Hoge Autoriteit ten onrechte verzuimd heeft om – alvorens de bestreden beschikking te geven – de geldigheidsduur van de overgangsregeling vast te stellen gelijk in beschikking 3-62 was voorzien.

Na al hetgeen tot dusver met betrekking tot beschikking 3-62 werd gezegd, moet dit argument irrelevant worden geacht. Wanneer namelijk in artikel 2 van beschikking 3-62 bepaald werd dat de Hoge Autoriteit in een latere beschikking het einde van de overgangstijd zou aangeven, dan betekende dit blijkens de inhoud van deze beschikking slechts dat de Hoge Autoriteit de vaststelling van de nieuwe handelsregeling voor het Roergebied wenste af te wachten. Toen bleek dat deze regeling, juist omdat zij met de vroegere overgangsregeling geheel overeenstemde, evenmin als deze laatste, een verdere overgangs-

termijn ten behoeve van de deelneming van Sorema kon rechtvaardigen (in deze zin ook de motivering van beschikking 3-62), bepaalde de Hoge Autoriteit onder vaststelling van een relatief korte termijn dat de Sorema uit de O.K.U. zou treden. Zij heeft daarmede wat de regeling van de geldigheidsduur van beschikking 3-62 aangaat, geheel gehandeld zoals in deze beschikking in het vooruitzicht was gesteld. Dat de resterende termijn te kort was (bij voorbeeld met het oog op de bemoeiingen ter voorbereiding van het uittreden), heeft verzoekster niet gesteld.

3. Geen der voorgedragen argumenten kan derhalve beschikking 8-63 aantasten, terwijl gronden, welke men, gezien de strekking der ten gunste van Sorema getroffen overgangsregeling, kon verwachten – bij voorbeeld de bewering dat de overgangstijd onvoldoende was voor het vervullen van de normale toelatingsvoorwaarden – niet werden voorgedragen.

III – *CONCLUSIES*

Ik concludeer derhalve dat het beroep van Sorema ontvankelijk zal worden verklaard, doch tevens afgewezen als ongegrond, kosten rechtens, overeenkomstig artikel 69 van het Reglement voor de procesvoering.